

T.C.
KALKINMA BAKANLIĞI
Özel Kalem Müdürlüğü

7/31205
60123

Sayı : 43728771-610.00- 5872
Konu : 7/31205 Esas Sayılı Yazılı Soru Önergesi

ÇOK İVEDİ

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı)

İlgi: TBMM Kanunlar ve Kararlar Başkanlığının 08.10.2013 tarihli ve 43452547-120.00-144806 sayılı yazısı.

İlgi yazıyla, Tekirdağ Milletvekili Sayın Faik ÖZTRAK'ın tarafıma tevcih ettiği 7/31205 esas sayılı yazılı soru önergesinin cevaplandırılması talep edilmektedir.

Söz konusu yazılı soru önergesiyle ilgili cevabımız ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Cevdet YILMAZ
Bakan

EKLER :

1- Soru önergesine ilişkin cevaplar
(3 sayfa)

Adres: Necatibey Cad. No:110/A-06100 Yücetepe-ANKARA

Telefon: +90 (312) 294 50 00 - 294 50 95 - 294 50 97

Faks: +90 (312) 294 69 77

Elektronik Ağ: <http://www.kalkinma.gov.tr>

sozdemir@kalkinma.gov.tr

5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile üretilmiştir.

Evrak teyidi <https://dpteb.dpt.gov.tr/Sorgu> adresinden 7853-1U82-8URP kodu ile yapılabilir.

**TEKİRDAĞ MİLLETVEKİLİ SAYIN FAİK ÖZTRAK'IN YÖNELTTİĞİ 7/31205 ESAS
SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNE YÖNELİK CEVAPLAR**

Soru 1: 2013'ün ikinci üç ayında bu kadar yüksek miktarda stok birikiminin ardında ne tür ekonomik gerekçeler bulunmaktadır?

Cevap 1: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Ulusal Hesaplar alanında tüm çalışmalarını Avrupa Hesaplar Sistemi ESA95 standartlarında yürütmektedir. Ulusal hesaplar olarak gerek sınıflandırma, gerek tanım ve kavramlar gerekse hesaplama kuralları ile ilgili tüm ilkeler esas alınmıştır.

Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH) hesapları ekonomideki değişimleri daha kısa zaman aralıkları içinde izlemek amacıyla; üretim ve harcama yöntemleri kullanılarak, üçer aylık dönemler itibarıyla cari ve sabit fiyatlarla (1998 yılı fiyatlarıyla) hesaplanmaktadır. GSYH hesaplarında üretim yöntemi ana gösterge olarak kabul edilmektedir.

Harcamalar yöntemiyle GSYH hesaplama çalışmalarında stok değişimleri için bağımsız bir stok hesabı bulunmamaktadır. Stok değişimleri, üretim ve harcama yöntemi ile hesaplanan GSYH değerleri arasındaki fark olup, istatistiki hatayı da içermektedir. Yıllara göre ikinci dönemlere ilişkin stok değişimleri tablosu EK 1'de sunulmuştur.

2013'ün ikinci çeyreğinde gerçekleşen stok artışında etkili olan unsurlar aşağıda verilmiştir:

- i. Yılın ilk çeyreğinde stok artışının büyümeye katkısı 0,0 puan olarak gerçekleşirken toplam tüketimin katkısı ise 2,9 puan olmuştur. Dolayısıyla, tüketim yılın ilk çeyreğinde ikinci çeyreğe kıyasla daha canlı bir görünüm sergilemiştir. Bu durumda, yılın ikinci çeyreğinde tüketimin reel sektörün beklediği ölçüde canlanmamış olması stok artışına katkı sağlamıştır.
- ii. Dış piyasalarda yaşanan ekonomik durgunluk nedeniyle 2013 yılının ikinci çeyreğinde net ihracatın büyümeye katkısı negatif 3 puan olarak kaydedilmiştir. Söz konusu daralma, iç piyasa hareketleriyle karşılanamadığından stok birikmesine neden olmuştur. Önümüzdeki dönemde, Avrupa Birliği pazarının canlanmasıyla birlikte Türkiye'nin geleneksel pazarlarına ihracatı artarken, ihracatta pazar çeşitlendirmesi sağlanarak stoklar eritilebilecektir.
- iii. Geçmiş yıllardaki stok değişim miktarları incelendiğinde 2011 yılının üçüncü çeyreğinden itibaren görülen stoklardaki azalma eğiliminin yarattığı baz etkisi, sözkonusu dönemdeki stok artışı üzerinde etkili olmuştur.
- iv. İlerki dönem dış ve iç pazara ilişkin olumlu beklentiler mevcut stokların artmasına sebep olabilmektedir.

Soru 2: Stok birikimine ilişkin öncü göstergeler bu stok artışını teyit etmez iken, stok birikimin büyümeye katkısı 2013'ün ikinci üç ayında neden bu kadar yüksek olmuştur?

Cevap 2: Reel Kesim Güven Endeksi Anketi incelendiğinde “tuttuğum stok mevsim normallerindedir” diyen firmaların oranı 2013 yılının ikinci çeyreğinde yüzde 81,2’dir. 2013 yılı ikinci çeyreğinde Türkiye ekonomisi yüzde 4,4 büyümüştür ve bu büyümenin 2,3 puanı stok birikiminden gelmektedir. Anket incelendiğinde aslında bir tutarsızlık olmadığı görülecektir.

	2012-Q2	2013-Q2	Yüzde değişme
Mamul Mal Stok Miktarı (Mevcut Durum)	93,5	94,7	1,3

2013 yılı ikinci çeyrek mamul mal stok miktarı 2012 yılı aynı dönemiyle kıyaslandığında yüzde 1,3’lük artış görülmektedir.

Diğer taraftan, TÜİK tanımına göre stok değişimleri “üretim ve harcama yöntemleriyle hesaplanan GSYH arasındaki fark” olarak hesaplanmakta olup istatistikî hatayı da içermektedir. Dolayısıyla, stok değişimlerinin tahmin edilmesinde yalnızca öncü göstergelerin kullanılması yanıltıcı olabilmektedir. Yukarıda verilen bilgilerden de görüldüğü üzere, mamul mal stok miktarına ilişkin beklentilerin birebir stok değişimini yansıtmaması mümkün değildir. Söz konusu öncü göstergeler daha çok gidişata yönelik bilgi vermektedir.

Soru 3: TÜİK tarafından açıklanan cari ve reel stok rakamları arasında yukarıda ifade edilen uyumsuzluk nasıl açıklanmaktadır?

Cevap 3: Yukarıda da verilen tanım gereği üretim yöntemine göre hesaplanan GSYH ile harcama yöntemine göre hesaplanan GSYH arasındaki fark stokta görünmektedir. Dolayısıyla reel stok rakamları “fiziki olarak tutulan bir stok miktarını” ölçmemektedir. Bu nedenle, cari ve reel stok rakamları arasında bir uyum beklenmemelidir. Stok değişimlerinin istatistikî hatayı içermesi nedeniyle, reel stok değişimlerinin cari stok değişimlerinden büyük olduğu dönemler geçmiş yıllarda da olmuştur.

Yıllara Göre İkinci Dönem Stok Değişimleri EK 1 (1000 TL)

Yıllar	Dönem	GSYH (Cari fiyatlarla)	GSYH (1998 fiyatlarla)	Stok değişimleri (Cari fiyatlarla)	Stok değişimleri (1998 fiyatlarla)	Stok değişimlerinin GSYH payı (Cari fiyatlarla)	Stok değişimlerinin GSYH payı (1998 fiyatlarla) (%)	Stok değişimlerinin GSYH büyümesine katkısı (1998 fiyatlarla), puan	GSYH Gelişme Hızı (1998 fiyatlarla) (%)	Stok değişimlerinin katkısını GSYH gelişme hızına oranı (%)
2002	2. dönem	78.985.100	17.214.452	-595.039	-60717,71	-0,8	-0,4	2,9	6,4	45,5
2003	2. dönem	105.708.998	17.898.517	256.339	47.396	0,2	0,3	0,6	4,0	15,8
2004	2. dönem	130.998.596	20.035.372	-4.838.549	-614.029	-3,7	-3,1	-3,7	11,9	-31,0
2005	2. dönem	153.763.755	21.577.563	-2.092.843	-323.950	-1,4	-1,5	1,4	7,7	18,8
2006	2. dönem	183.652.122	23.678.188	-453.300	-360.720	-0,2	-1,5	-0,2	9,7	-1,8
2007	2. dönem	203.279.705	24.581.028	-2.669.784	-458.816	-1,3	-1,9	-0,4	3,8	-10,9
2008	2. dönem	239.363.433	25.226.375	9.179.374	187.551	3,8	0,7	2,6	2,6	100,2
2009	2. dönem	228.571.898	23.267.231	-5.468.633	-782.370	-2,4	-3,4	-3,8	-7,8	49,5
2010	2. dönem	265.996.869	25.692.252	1.300.238	59.790	0,5	0,2	3,6	10,4	34,7
2011	2. dönem	317.392.144	28.082.510	9.294.819	231.711	2,9	0,8	0,7	9,3	7,2
2012	2. dönem	349.599.630	28.864.213	-1.074.948	-231.473	-0,3	-0,8	-1,6	2,8	-59,3
2013	2. dönem	385.112.808	30.144.996	246.826	439.244	0,1	1,5	2,3	4,4	52,4

9